

DREPTUL**LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ****APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor****C. G. DISSESCU****V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, C. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY****SILIU RĂDULESCU**
PRIM-REDACTOR**REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA**
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3**B. P. RĂDULESCU**
REDACTOR-ADMINISTRATOR**E. Cristoforeanu.** — *Responsabilitatea ce derivă din ruperea nejustificată a tratativilor contractuale.***Jurisprudența Română.** — *Inalta Curte de Casație și Justiție, secțiunea II.* — Avocat. — Locațiune de servicii. — Acțiune pentru onorarii.

(Societatea „Victoria” cu Em. Popovici).

Tribunalul Bacău, secția II. — Depozit. — Transport pe C. F. R. — Dovadă.

(Niculae Theodorescu cu Direcțiunea C. F. R.)

Judecătoria Ocol Herța (Dorohoi). — Vânzare. — Consimțământ viciat. — Stare de ebrietate.

(Gheorghe Condurache cu Soveta Niculăiță).

Despre responsabilitatea ce derivă din ruperea nejustificată a tratativilor contractuale¹⁾*Jurisprudența italiană și ruperea arbitrară a tratativilor.*

O deciziune a cărei importanță e evidentă de oarece emană dela cea mai înaltă instanță din Italia este cea pronunțată de Curtea de Casație din Roma în ziua de 23 Febr. 1916 și din care extragem următoarele părți caracteristice:

«Când promisiunea de vânzare-cumpărare nu se respectă, se datorește rambursarea speselor ocazionate, nu din cauza nerespectării promisiunii, ci din cauza acelu *consimțământ* dat de promitent în vederea tratativilor preliminare ale contractului, care presupune în mod necesar aceste spese».

«Acest consimțământ reciproc în vederea cercetărilor preliminare ale unui negoț oarecare, ce urmează a se înfăptui, presupune o *adevărată convențiune*, care, dacă nu atrage vre-o responsabilitate derivată din negoțul vizat, atrage una pentru spesele la care acele studii preliminare pot da loc, și aceasta în virtutea art. 1218 c. civ. (1073 rom.). Fundamental rațional al acestei responsabilități, care diferă de aceea dedusă din promisiunea de a vinde, îl găsim

în *preceptul etic*, juridic, suum cuique tribuere, determinat de *faptul propriu* al promitentului, care consimte, se angajează și urmează tratativele, și nu numai în ultimul moment, în mod nedrept, printr'o impulsivitate neprevăzută a voinței sale, renunță la tratative».²⁾

Această deciziune conține ca și cele două precedente unele contradicțiuni și unele argumente juridice originale prin noutatea lor, dar lipsite de un fundament serios,

Astfel, consideră ca baza juridică o responsabilități precontractuale acel «consimțământ» prin care părțile aderă la tratative, și spre a-i da acestui consimțământ o mai puternică aparență de juridicitate presupune la baza lui o «convențiune» tacită, prin care părțile își iau angajamentul de a repara orice daune ar provoca printr'o hotărâre a lor arbitrară.

Am arătat în altă parte, și repetăm că nu se întemeiază pe nimic real prezumția prin care admitem ideea de obligativitate într'un acord voluntar lipsit de orice element juridic și prin urmare prezumțiunea unei convențiuni tacite într'un acord de voință neproducător de efecte juridice, trebuie înlăturată din discuție.

Deciziunea, în motivarea ei, invoacă art. 1218 c. civ. pe care găsim aplicabil în speță, deduce existența acelei convențiuni tacite. Inșă noi știm că art. 1218 se referă la obligațiuni perfecte din punct de vedere juridic, deci conținând toate elementele cerute de lege spre a fi valabile, și dovadă e însuși textul articolului, care dispune că acela care a contractat o obligațiune e ținut la executarea ei exactă, iar în lipsă la repararea daunelor (vezi art. 1073 c. civ. rom.); ori, știm că tratativele nu poartă asupra unui obiect cert și determinat, condițiile contractului avut în vedere nu se cunosc, încheierea lui nu e prin nimic asigurată și atunci ne întrebăm la ce anume s'ar putea referi în speță cuvântul «*exact*»

1) Vezi Dreptul, No. 21, 23, 26, 31 și 37 a. c.

2) Giurisp. ital, 1916. I. p. 475.

din art. 1218, ce anume trebuie să îndeplinească părțile, și care anume vor fi daunele în caz de neexecutare?

Dacă părțile și-ar fi luat obligațiunea expresă de a încheia contractul vizat de tratativele lor, s'ar putea discuta aplicațiunea art. 1218 în caz de nerespectare a angajamentului luat. Când însă părțile aderă la tratative în scopul ca prin ajutorul lor să parvină să formuleze condițiile și clauzele esențiale ale contractului, necunoscute lor în momentul adeziunii la tratative, înțelegem că obligațiunea prezumată de Curtea de Casație din Roma în acordul prealabil, se referă la respectarea tratativelor inițiale, care însă fiind lipsite de un obiect precis determinat nu pot intra în cadrul art. 1218, aplicabil numai obligațiunilor rezultate dintr'o convenție ce întrunește toate condițiunile prescrise de art. 1104 c. civ. it. (948 c. civ. rom.), indispensabile pentru validitatea ei.

Singura obligațiune ce am putea presupune că o ia o parte prin acel acord prealabil, ar fi aceea ca să lucreze conform echității comerciale, și în consecință de a repara orice daune injuste ce ar provoca celeilalte părți prin violarea acestei obligațiuni tacite.

Însă, să nu uităm că raționând astfel ne expunem să construim teoria responsabilității precontractuale pe baze falacioase, căci a ne întemeia în explicarea acestei teorii exclusiv pe prezumții lipsite de un fundament real juridic, nediscutabil în valoarea lui, riscăm să ne punem în contradicție flagrantă cu principiile generale de drept care trebuiesc să ne călăuzească în toate investigațiunile noastre, natural afară numai dacă, în dorința de a găsi o formulă juridică seducătoare p'oblemei ce discutăm și în disprețul acestor principii de drept comun, fără prea mult scrupul juridic, vom recurge la vre-o prezumțiune adaptabilă în aparență tezei noastre, dispensându-ne de un examen critic mai riguros al ei, însă o construcție juridică obținută prin această metodă nu va avea nici o legătură juridică cu tulpina dreptului nostru și deci valoarea ei va fi nulă.

În materia prezumțiilor trebuie să procedăm cu multă precauțiune și să nu ne lăsăm amăgiți de orizontul larg al aplicabilității lor, asvârlite în domenii străine principiilor de drept, domenii în care cercetările juridice nu pot găsi vre-un punct de rezim puternic, mai ales într'o chestiune ca aceea ce o discutăm aci, lipsită cu desăvârșire de un caracter juridic, ceace exclude orice idee de obligațiune în sensul art. 1218 c. civ. it.

Aceiași deciziune mai invoacă însă și acel «precept etic» ca fundament rațional al responsabilității precontractuale, ca și cum adoptarea art. 1218 în justificarea acțiunii în daune nu ar fi suficientă, însă suprema instanță italiană, vorbind de etica juridică,

și de necesitatea de a nu conduce în activitatea noastră conform principiilor elementare de etică juridică, implicit admite ca origine a responsabilității precontractuale violarea bunei credințe contractuale, căci principiul esențial care formează baza eticei juridice e buna credință în actele noastre. În fapt instanța are dreptate: buna credință care constituie un principiu de înaltă moralitate juridică, trebuie să ne călăuzească în activitatea noastră; acesta este postulatul de bază al eticei juridice, însă obligațiunea pe care o au părțile de a se conduce în bună credință una față de alta nu este de natură juridică, cu alte cuvinte nu este prescrisă de lege, ci e o obligațiune de natură morală, deci facultativă pentru părți și neproducătoare de efecte juridice în caz de nerespectare a ei. De aceea preceptul etic nu poate servi ca fundament, nici rațional nici juridic, în explicarea teoretică a responsabilității precontractuale.

În sfârșit, singurul element demn de reținut din deciziunea Inaltei Curți este faptul propriu al promitentului, care aderă de bună voie la tratative; responsabilitatea aceluia ce se retrage în cursul tratativelor, derivă din faptul său propriu din acea „impulsiune neașteptată a voinții sale“, cu alte cuvinte faptul de a face la un moment dat un act de voință contrar pactului voluntar prealabil, atrage în mod logic răspunderea autorului pentru daunele cauzate celeilalte părți.

Numai insistăm asupra acestui punct, referindu-ne în totul la cele spuse cu ocazia comentării hotărârii tribunalului din Trani, când am tratat pe larg ce trebuie să înțelegem prin «voința» părții care rupe tratativele, aceleași concluzii le aplicăm și „faptului propriu“ al autorului întrucât acest fapt propriu în esență este însăși hotărârea voluntară luată de parte pentru a rupe tratativele.

Curtea de Apel din Genova se exprimă astfel asupra responsabilității precontractuale prin sentința din 1 Iulie 1920:

«Schimbul de vederi în scopul încheerii unei convențiuni, produce un reciproc angajament de a continua tratativele până în momentul realizării obiectivului propus, și de aceea acela care fără o legitimă cauză rupe tratativele, e ținut să ramburseze celeilalte părți spesele pe care le-a suportat cu susținerea acestor tratative¹⁾.

Ideea pe care se sprijină în motivarea sentinței sale, este tot prezumția unei obligațiuni reciproce ce se naște pentru părți în chiar momentul adeziunii lor la tratative.

O sentință recentă, interesantă pentru severitatea

1) Temi Genovesi, 206.

cu care se ridică contra acelor de rea credință în relațiunile lor de afaceri, este aceea a Curții de Apel din Parma, din 8 Martie 1921, și pe care o vom cita în întregime mai mult cu titlu de curiozitate: „Tribunalul a recunoscut că sunt datorite speșele făcute de cumpărător, onorariul dat notarului pentru redactarea actului, sumele de bani anticipate mediatorului, daunele suferite de contractant prin abținerea sa dela încheierea altui negoț, etc... Nici nu se poate susține că nu e datorit *damnum emergens*, adică speșele, pierderea efectivă patrimonială suferită de contractant din cauza tratativelor datorite de ambele părți, și chiar aproape sfârșite. Nu e materie *aquiliană* ci contractuală, cu toate că nu s'a perfecționat contractul. Când părțile consimt reciproc să facă cercetări, studii care necesită speșe, obligă partea să ție gata și neproductive sumele necesare, sau să și le procure în vederea încheerii negoțului, îndeplinesc de sigur un fapt convențional. Dacă însă în preajma momentului încheerii contractului, una din părți rupe tratativele pentru un motiv nejustificat sau printr'un capriciu arbitral, nu se poate dispensa de a răspunde pentru daunele reale până în acel moment suportate de parte, cauzate de acel consimțământ. Cealaltă parte, consimțând la tratative care implicau pierderi patrimoniale, în mod substanțial asumă obligațiunea, nu de a perfecționa în mod valid negoțul juridic, dar aceea de a nu se retrage în cursul tratativelor în mod arbitrar fără just motiv. În procesul preparatoriu al contractului trebuie să domine buna credință. Dacă X convins că are de aface cu o persoană serioasă, a suferit o diminuare a patrimoniului său, aceasta trebuie să fie suportată de acela care a cauzat daunele, și pentru principii de echitate¹⁾).

După cum vedem, această sentință constituie un fel de *micstum compositum*. Găsim la o laltă cuvintele: convențiune, responsabilitate precontractuală, bună credință, principii de echitate, în cât din punct de vedere juridic nu are nici o valoare; într'adevăr, în motivare, Curtea s'a îndepărtat prea mult de tere-nul strict juridic al responsabilității precontractuale, adoptând cu prea multă ușurință ca fundament juridic al acestei responsabilități temeuri de drept cu totul străine de esența chestiunii noastre. Când știm ce valoare juridică au tratativele, e cel puțin surprizător a acorda responsabilității ce derivă din ruperea lor, cu caracter contractual, și a pune la baza tratativelor o convențiune a părților. Suntem de acord cu instanța italiană în ceea ce privește buna credință după care oricine trebuie să se conducă în relațiunile de afaceri, nu putem accepta însă ultimul

punct de vedere al Curții de Apel din Parma, în virtutea căruia daunele sunt datorite pentru principii de echitate. Aceste principii pot să ne impună în forul nostru intim o anumită atitudine de păstrat în relațiunile noastre cu alții, nu pot însă în cazul nerespectării lor să atragă responsabilitatea părții.

O sentință foarte recentă este a Curții de Apel din Veneția, pronunțată la 11 Iunie 1924, din care extragem următorul alineat: Curtea consideră că imprudența în timpul contractării poate să servească de bază culpei și responsabilității părții, în caz de neîncheiere a negoțului juridic vizat, cu obligațiunea pentru partea vinovată de a despăgubi acele speșe, acele prestațiuni și acele daune suportate de cealaltă parte cu ocazia tratativelor rupte fără motiv justificabil¹⁾.

De sigur că această răspundere nu e încadrată de art. 1218 c. civ. care presupune un contract perfect, ci ea își găsește explicația în obligația pe care o are oricare persoană de a se abține în relațiunile sale de afaceri, dela orice imprudență sau neglijență care ar putea vătăma altă persoană.

Aceasta de sigur că nu violează principiul libertății tratativelor, ci pune numai o *limită* a felului în care o parte trebuie să se comporte față de cealaltă în timpul tratativelor, lucrând în așa fel în cât să nu o expuie la cheltueli și prestațiuni inutile.

După cum vedem această sentință elimină de plano din discuție aplicabilitatea art. 1218 c. civ., întemeind construcția juridică a responsabilității precontractuale pe art. 1151 c. civ., de fapt mai departe Curtea afirmă că ruperea nejustificată a tratativelor constituie un caz de responsabilitate extracontractuală.

Demnă de relevat este afirmațiunea Curții că răspunderea ce derivă din ruperea tratativelor nu micșorează „libertatea tratativelor“, ci pune numai o limită acestei libertății cu alte cuvinte recunoaște părții dreptul de a revoca tratativele însă cu condițiunea ca în exercițiul acestui drept să nu vatăme interesele celeilalte părți.

Prin urmare ceea ce în mod impropriu Curtea de Apel din Veneția definește un caz de responsabilitate extracontractuală, în realitate nu e decât un caz de abuz de drept, ceea ce rezultă în mod perfect din chiar motivarea Curții.

Incheem această revistă a hotărârilor judecătorești mai importante din Italia cu deciziunea Curții de Casație din Torino, pronunțată la 18 Aprilie 1913, foarte interesantă prin speranța ce-și exprimă că la o reformare a codului, se va ține seamă și de responsabilitatea precontractuală: «De sigur că respon-

1) Monit. trib. 465.

1) Foro ital. I, p. 1013; id. id. 10 Martie 1924, Foro ital. p. 562, id. Cas. Napoli 31 Iulie 1923, Foro, p. 1005.

sabilitatea precontractuală e demnă de o serioasă atențiune și la o viitoare reformă a dreptului privat legiuitorul va trebui să o ia în considerație, și să determine și alte cazuri în care cel ce rupe tratativele e responsabil de daunele provocate celeilalte părți. Adesea, dar mai ales în câmpul marilor afaceri, contractele sunt precedate de lungi și obositoare tratative, studii minuțioase și pierdere de timp și bani, și nu e just ca să fie lăsată, fără nici o sancțiune, la bunul plac al uneia din părți, distrugerea unor asemenea valori ale celeilalte părți. ¹⁾

Această deciziune ne demonstrează puterea cu care teorea lui Faggella s'a impus justiției italiene, necesitatea căreia îi corespunde această teorie în viața noastră comercială mai ales, a făcut că teoria să fie admisă fără nici o rezervă de jurisprudența italiană și să se menție constantă până azi, iar Curtea de Casație din Torino, își exprimă convingerea că reformatorul dreptului privat italian va ține seamă în reforma sa și de responsabilitatea precontractuală, înscriind în lege principiul respectiv precizând cazurile de responsabilitate și limitele acțiunii în daune.

În felul acesta, opera înfăptuită va corespunde unei reale necesități care astăzi, în lipsa oricărei protecții a legii, se resimte puternic în domeniul întins al contractărilor, și va reda părților contractante siguranța că expectativele, timpul, banii, munca din timpul tratativelor, nu se vor pierde inutil printr'un act arbitrar a uneia din ele.

Desvoltarea activității economice din ultimul timp a scos în plină evidență necesitatea regulamentării acestei noi chestiuni în Italia. Instanțele nu au pregetat în aplicarea ei largă în toate cazurile deduse în justiție, anticipând asupra cercetărilor doctrinei, și îndeplinind în felul acesta un rol de adevărat legiuitor.

Dacă judecătorii, deși convinși de utilitatea noii teorii, ar fi refuzat aplicarea ei, ca neintrând în cadrul principiilor generale de drept strict interpretate, această problemă ar fi fost departe de soluționarea ei practică, cu mari daune pentru părțile rămase la discreția celor neserioși în afacerile lor.

Judecătorii însă au știut că «neque leges, neque senatus consulta ita scribi possiunt, ut omnes casus qui quandoque inciderint comprehendebatur», ²⁾ și de aceea în tăcerea legii, fie că legiuitorului i-a scăpat din vedere acest caz când a elaborat legea sa, fie că până în acel moment chestiunea responsabilității precontractuale nu i se impusese ca o necesitate socială și nici exigențele activității noastre nu reclamau

încă rezolvarea ei în mod imperios, mai târziu când paralel cu desvoltarea activității economice și comerciale, problema legată de ruperea tratativelor impunea tot mai mult rezolvarea ei, judecătorii, neopunându-se în calea acestei cerințe și neașteptând ca legiuitorul să edicteze normele respective, au procedat la soluționarea practică și imediată a problemei ghidați mai mult de interesele mari legate de această problemă decât de latura ei juridică, realizând o extindere a aplicabilității responsabilității civile.

Odată introdusă în viața practică această teorie, și definitiv consacrată de jurisprudență, nu-i mai rămâne legiuitorului decât să sintetizeze teoria într'un principiu de drept, specificând și cazurile în care e locul a se aplica responsabilitatea precontractuală.

Cât despre instanțele noastre, care au dat întotdeauna dovadă de un spirit juridic elastic, vederi foarte largi în interpretarea și aplicarea legilor, nu ne îndoim că de astă dată nu se vor desminți în tradiția lor și vor ști să infiereze reaua credință a aceluia care rup în mod arbitrar tratativele contractuale propuse de ei, făcându-i răspunzători de daunele directe cauzate prin fapta lor.

E. Cristoforeanu
Doctor în drept. Avocat

JURISPRUDENȚA ROMANĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I.

Audiența de la 11 Martie 1925

Președenția D-lui Em. Miculescu, Președinte.

Societatea „Victoria” cu Em. Popovici

AVOCAT.—CONTRAT DE LOCAȚIUNE DE SERVICIU.—DESFIINȚAREA LUI.—ACȚIUNE ÎN JUSTIȚIE.—COMPENTINȚA INSTANTELOR ORDINARE.—ART. 41 DIN LEGEA CORPULUI DE AVOCAȚI.—ART. 3 ȘI 56 O. COM.

Dispozițiunile art. 41 din legea corpului de avocați nu și au aplicarea de cât atunci când se pretinde în mod principal achitarea onorariului de avocat, iar nu și atunci când un avocat pretinde onorariul numai ca accesoriu într'o acțiune în resiliere cu daune a unei convenții de locațiune de serviciu, în care caz compentința instanțelor de judecată e aceea prevăzută în dreptul comun.

No. 641.— Admis recursul făcut de Soc. Victoria în contra deciziei No. 65/924 a Curței de Apel din București în proces cu Emil Popovici.

S'au ascultat D-nii avocați Sturza pentru recurentă și Pârvulescu pentru intimat.

1) R. v. div. comm. 1914, II, 470.

2) Iulian, fr. I. 3, 40.

Curtea deliberând,

Având în vedere deciziunea supusă recursului, din care rezultă că între recurenta Societate an. «Victoria» și intimatul Em. Papiniu, a intervenit un contract de locațiune de servicii, ce urmau a fi prestate de intimat, în calitatea sa de avocat, pe termenul dela 1 Ianuarie 1923—1 Ianuarie 1926, dintre care anul 1923 obligator, iar ceilalți doi ani, prin tacită reconducțiune și cu facultatea de reziliere reciprocă, după un preavis de 6 luni; că, în urma unei scrisori cu data de 1 Octombrie 1923, prin care Societatea «Victoria» anunță lui Em. Papiniu desființarea postului ocupat de acesta, intimatul a cerut înaintea tribunalului Prahova să se constate rezilierea menționatului contract pe data de 1 Ianuarie 1924 din culpa societății recurente, precum și acordarea de daune — interese pentru prejudiciul ce i-a cauzat această reziliere.

Având în vedere că atât înaintea tribunalului cât și în fața instanței de apel, recurenta a susținut pe cale de incident, că pretențiunile intimatului, derivând dintr'un contract de natură civilă și onorariul de avocat fiind un accesoriu al convențiunei de locațiune de servicii în discuțiune, a cărei reziliere cu daune formează obiectul principal al procesului, litigiul dintre părți urmează a fi judecat de instanța civilă de drept comun, întrucât procedura excepțională prevăzută de art. 41 din legea avocaților nu-și are aplicațiunea decât în cazurile când se pretinde în mod principal achitarea de onorariu de avocat.

Că, instanța de fond a respins incidentele ridicate de recurentă, motivând că întrucât Societatea «Victoria» este o societate comercială, convențiunea intervenită între dânsa și intimat are un caracter comercial, astfel că potrivit art. 56 și 893 cod. comercial, litigiul dintre părți este de competența jurisdicțiunei comerciale; că, deasemenea, cererea de daune formând un accesoriu al cererei principale de rezilierea convențiunei și a plății sumelor pretinse ca onorariu de avocat, procedura după care urmează a fi judecat procesul, este procedura excepțională din art. 41 al. 1 din legea avocaților.

Având în vedere că prin motivul I de casare, recurenta critică această soluțiune a instanței de fond susținând că a fost dată cu violarea art. 41 din legea avocaților, a art. 4 și 56 cod. comercial și a art. 2 din legea de organizare judecătorească.

Considerând că, fiind constant în speță că intimatul a cerut în principal prin acțiunea sa în fața instanței de fond constatarea rezilierii contractului de locațiune, din culpa recurente, și acordarea de daune ca echivalent; că, dat fiind natura esențial civilă a contractului de locațiune de servicii, litigiul dintre

părți urma a fi judecat de instanța civilă și după normele legii civile.

Că întrucât, în specie, obiectul principal acțiunii intimatului îl forma rezilierea menționatei convențiuni a părților și acordarea de daune, onorariul de avocat cerut în cauză fiind un accesoriu al acțiunii principale, procedura potrivit căreia trebuie să fie judecat litigiul în chestiune, nu putea fi decât procedura civilă a dreptului comun, iar nu procedura excepțională prevăzută de art. 41 din legea avocaților, după cum instanța de fond în mod eronat a decis în cauză.

Că, deci, Curtea de Apel hotărând astfel, a violat prin aceasta art. 41 din legea corpului de avocați și art. 4 și 56 c. com., pronunțând o decizie casabilă. Pentru aceste motive, casează.

TRIBUNALUL BACAU S. II.

Audiența de la 5 Martie 1925

Președenția D-lui Gh. Polțer, președinte

Niculae Teodorescu cu Direcția C. F. R.

DEPOZIT.— EFECTUAREA LUI ÎN VEDEREA TRANSPORTULUI PE C. F. R.— DACĂ POATE FI DOVEDIT CU MARTORI.— ART. 45 AL. 3 DIN REGULAMENTUL DE TRANSPORT PENTRU TRAFICUL LOCAL PE C. F. R.— ART. 45 C. COM.

Cu toate că în materie comercială, potrivit art. 46 c. com., dovada cu martori este admisibilă chiar pentru depozitul voluntar, totuși atunci când e vorba de un depozit de mărfuri făcut în vederea transportului pe cale ferată, dovada depunerii în gară nu se mai poate face conform dreptului comercial, prin martori, ci numai cu adevăratele de depunere eliberată de organele căilor ferate, conform art. 45 al. 3 din regulamentul de transport pentru traficul local pe C. F. R. care formează legea părților.

No. 20 Respinsă ca nefundată acțiunea intentată de către Niculae P. Teodorescu cu petiția înregistrată la No. 15670/921 în contra Direcțiunei C. F. R.,

S'au ascultat D-nii avocați Eduard Racoviță pentru reclamant și V. Alexandrescu pentru pârâtă.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea de față intentată de Neculai P. Teodorescu, comerciant din Bacău, prin cererea înregistrată la No. 15.670/921 contra Direcțiiei Generale a Căilor Ferate Române cu sediul în

București, reprezentată prin Directorul General, pentru a i se plăti suma de 309.324 lei valoarea a 3292 metri steri lemne de foc ce au fost depozitați în gara Căiuț și care au ars, se pretinde, din cauza scânteilor dela o locomotivă.

Având în vedere actele și lucrările aflate în dosarul cauzei precum și concluziile orale puse de părți în instanță.

Având în vedere că din toate acestea în fapt se stabilește următoarele:

Se pretinde de către reclamantul Neculai P. Teodorescu că ar fi depozitat cantitatea de 3292 metri steri lemne de foc pe locul C. F. R. în gara Căiuț pentru a fi încărcate în vagoane și expediate, și că în ziua de 2 Aprilie 1921 din cauza abundenței scânteilor aruncate de locomotiva „Maramureș“ care remorca spre Tg. Ocna un tren de marfă, s'ar fi aprins depozitul de lemne din acea stație a lui Max Kerpel dela care focul s'a întins și la depozitul reclamantului care a ars în întregime.

Făcându-se apel la personalul gării pentru a da ajutor la stingerea incendiului, s'a constatat că pompa de salvare din gară era defectă, astfel că n'a putut fi utilizată pentru stingerea incendiului.

În atare împrejurări reclamantul face prezenta acțiune în daune Direcțiunii Generale a C. F. R. pretinzând daune ca rezultând fie dintr'un contract de depozit (culpa contractuală) fie dintr'un quasi-delict ce a păgubit pe reclamant.

Având în vedere că în prealabil și în primul rând s'a opus de pârîta Direcție C. F. R. că fiind vorba de un depozit de lemne pe locul gării în vederea transportului pe C. F. R. conform legilor și regulamentelor de transport pe C. F. R., ele urmau până la posibilitatea de transportare să fie luate în păstrare de organele C. F. R. din gara respectivă și dela care trebuia să primească o adeverire de depunere, în care să se prevadă condițiunile depozitului și cantitatea de lemne depozitată.

Având în vedere că, în adevăr, după dispozițiunile art. 45 din regulamentul de transport pentru traficul local al C. F. R. în vigoare, care face legea părților în această materie și care guvernează transportul pe C. F. R. indicând și măsurile de luat atunci când mărfurile nu pot fi transportate imediat, și anume se prevede că deși calea ferată nu

este obligată să închee contracte de transport pentru mărfurile a căror transportare nu se poate face imediat, ea este însă ținută să le ia deocamdată în păstrare, întrucât are loc disponibil, liberând pretătorului o adeverire de depunere în care se indică condițiunile depozitului făcut pentru expediere.

Că, prin urmare, în speță deși ne găsim în fața unei afaceri comerciale unde dovada cu martori chiar pentru depozit, conform art. 46 cod. com., este admisibilă, totuși din moment ce regulamentul de transport pentru traficul local pe C. F. R., care face legea părților în această materie, prin art. 45, al. 3 prevede imperios că orice depozit de mărfuri făcut în vederea transportului pe cale ferată, când transportarea nu se poate face imediat, trebuie să fie luat în păstrare de organele C. F. R. dela care depunătorul primește o adeverință de depunere, constituind o derogare expresă la normele dreptului comercial aplicabile în orice altfel de transport, este evident că dovada depunerii în gară pentru expediere a acestor mărfuri nu se mai poate face conform dreptului comercial, adică cu martori, ci numai cu adeverirea de depunere eliberată de organele căilor ferate.

Că, în speță, reclamantul nefăcând cu adeverință de depunere eliberată de organele căilor ferate a gării Căiuț dovada depunerii lemnului ce pretinde că au ars din cauza scânteilor mașinei „Maramureș“, proprietatea pârîtei, reclamantul are a-și imputa sie-și neglijența de a nu le fi depozitat conform regulamentului C. F. R. și culpa de a le fi depus pe locul gării în contra dispozițiilor regulamentului de transport, acțiunea sa din acest punct de vedere este nefondată și ea atare urmează să fie respinsă.

Având în vedere că reclamantul a mai susținut că în orice caz dreptul său de daune pentru lemnele arse pretinse din cauza scânteilor mașinei „Maramureș“ naște din delictul sau quasi-delictului civil, art. 998 și urm. cod civil, imputabil pârîtei care trebuie să repare prejudiciul cauzat reclamantului.

Având în vedere că în fapt chiar fiind dovedită depunerea celor 3292 metri steri lemne de foc urmează a se examina elementele de culpă a C. F. R. care au putut conduce la incendiul care a consumat lemnele depozitate de reclamant în gară pentru expediere, păgubind pe reclamant.

Având în vedere că, din rapoartele de expertiză aflate la dosar, rezultă neîndoelnic că locomotiva „Maramureș“ posedă un aparat de parascântei care însă pentru unii din experți (L. Pivirotti și Davidovici) putea fi defect și aceasta din cauza cenușei care e corosivă prin natura ei și deci aparatul în stare să lese scântei inflamabile.

Având în vedere însă că chiar așa fiind, din depozițiile numeroșilor martori ascultați în cauză, nu se stabilește precis că scântele ce ar fi fost aruncate de locomotivă ar fi aprins lemnele lui Max Kerpel și dela care focul s'ar fi întins și la lemnele reclamantului, pentru că unii martori au afirmat că au văzut numai un fum gros la eșirea trenului din gară; iar alții care au afirmat că au văzut deschis regulatorul și deci că ar fi putut eși scântei, n'au arătat însă că acele scântei au căzut pe lemnele lui Max Kerpel pentru ca din această cauză să se fi născut incendiul, mai cu seamă că unul din martorii specialiști ca și expertul Răceanu au arătat că în orice caz aceste scântei nu au putut fi inflamabile.

Că, deci, totul reducându-se la o prezumție că numai scântele ce ar fi fost aruncate de locomotiva „Maramureș“ au putut provoca incendiul lemnului lui Max Kerpel și ale reclamantului, este combătută de cealaltă prezumție ce rezultă din arătarile martorilor că reclamantul având păzitori de lemne și aceștia având bordeie între stivele de lemne la 10—15 m. depărtare s'a putut foarte bine ca incendiul să fi luat naștere dela focul făcut în aceste bordeie de păzitorii reclamantului.

Că, prin urmare, nefăcându-se dovada neîndoelnică că numai din culpa părții C. F. R. adică a prepușilor săi ar fi rezultat incendiul care l'a păgubit pe reclamant, nu se poate spune că părta Direcție a C. F. R. este în drept să repare prejudiciul suferit de reclamant prin arderea lemnului depozitate.

Că, din potrivă, stabilindu-se culpa reclamantului prin aceea de a fi depozitat lemnele pe locul gării în contra dispozițiilor și fără formele prevăzute de regulamentul de transport pentru traficul pe căile ferate și în contra dispozițiilor legii și regulamentul de poliție a C. F. R. (art. 9) prin aceea că a depozitat lemnele de transport la o dis-

tanță de 15 metri de linia căilor ferate, deci sub 20 metri minimul de distanță prevăzută de legea poliției C. F. R. dela care se pot face construcțiile în apropierea liniilor căilor ferate, susținerile reclamantului sunt neîntemeiate.

Că, chiar dacă depozitându-se aceste lemne cu consimțământul tacit al organelor locale ale căilor ferate, totuși faptele prepușilor săi nu pot obliga pe părta Direcțiune a C. F. R. atâta vreme cât ea fiind administrație publică care și-a fixat prin lege și regulamente normele de funcționare a organelor sale, limitându-se prin chiar acest fapt răspunderea sa în cadrul acestor dispozițiuni regulamentare peste care prepusul sau organele căilor ferate care au călcat aceste norme este personal răspunzător către cel păgubit, dacă dăunatul a profitat fraudulos luând de bune actele neregulamentare făcute de prepușii căilor ferate.

Că, în acest sens nici circulara dată de subinspectorul Ștefănescu nu poate constitui o recunoaștere din partea Direcțiunii C. F. R. pentru că ea nu este decât o impresie și o apreciere personală a subinspectorului care nu angajează cu nimic faptele așa cum s'a putut stabili cu dovezile făcute din care să poată rezulta răspunderea Direcției Căilor Ferate pentru daunele cauzate.

Având în vedere că s'a mai susținut de reclamant că răspunderea de daune a Direcțiunii C. F. R. ar mai rezulta și din împrejurarea că pompa de salvare a gării Căiuț era defectă și că din această cauză, nu s'a putut localiza la timp incendiul.

Având în vedere însă că de nicăiri nu rezultă că Direcția generală a C. F. R. ar fi obligată să poseadă pompe pentru incendiu în gări, astfel că dacă totuși Direcția C. F. R. a înzestrat stațiile cu pompe de incendiu a făcut-o din prevedere și avându-se în vedere interesele sale, fie privitoare la materialele ce posedă, fie privitoare la clădirile în care sunt amenajate stațiunile.

Că, în orice caz din această măsură de prevedere a Direcției C. F. R. de a-și fi înzestrat stațiunile ei cu pompe de incendiu, nu se poate trage concluzia forțată că dacă pompa de incendiu din gara Căiuț era defectă, Direcția C. F. R. era în culpă și că deci Direcția este răspunzătoare de daune.

Că, astfel fiind, acțiunea reclamantului și din a-

cest punct de vedere este nefondată și ca atare urmează a fi respinsă în totul.

Apreciind asupra cheltuelilor de judecată cerute în instanță de procuratorul Direcției C. F. R., Tribunalul le fixează la suma de 3000 lei.

Pentru aceste motive, redactate de d. C. Mălinescu, judecător de ședință, respinge acțiunea.

Semnați: Gh. Poltzer, C. Mălinescu.

Judecătoria Ocolului Herța-(Dorohoi)

Curtea de judecată,

No. 612

Ședința publică de la 19 Octombrie 1925

Președenția D-lui Traian R. Scriban, președinte

Gheorghe Condurache cu Soveta Niculăiță

VÂNZARE.—SMULGEREA CONSIMȚĂMÂNTULUI PRIN DOL, ÎMBĂTAREA VÂNZĂTORULUI SPRE A-L DETERMINA SĂ SEMNEZE ACTUL.—DACĂ STAREA DE EBRIETATE FACE CONVENȚIA INEXISTENTĂ

Starea de ebrietate face convenția inexistentă prin lipsa totală de voință care trebuie să prezideze confecționarea oricărei convențiuni.

Dolul întrebuițat de câmpărător, îmbătând intenționat pe vânzător spre a determina un consimțământ, face convenția anulabilă.

Judecata,

Asupra acțiunii de față;

Având în vedere actele de la dosar și susținerile părților;

Văzând acțiunea înreg. la No. 7641/925 prin care Gheorghe Condurache Neculăiță din Tâmanea, dă în judecată pe Soveta D. I. Ciobotariu, cu autorizația soțului ei din comuna Tâmanea, pentru anularea actului de vindere—cumpărare aut. sub No. 874/925 de judecătoria Herța pentru că pârâtul a comis un dol, îmbătându-l cu ocazia autentificării actului, spre a-i determina consimțământul;

Considerând că, în dovedirea acestui fapt, i s'a admis reclamantului proba testimonială, din care nu se constată absolut de loc cele ce se pun în sarcina pârâtului, dolul trebuind a fi dovedit complet, nu cu alegațiuni vagi, din care nu rezultă nimic;

Considerând că, în drept, beția constituie o cauză de incapacitate care face contractul *inexistent*, pentru lipsa consimțământului care trebuie să fie rezultatul unei deliberațiuni lucide, iar faptul acesta se poate dovedi prin proba testimonială, pe care judecătorii fondului o apreciază în mod suveran (*D. Alexandresco, Vol. II. ed. I, pag. 26 și 27, nota 1*), dolul existând atunci când beția a fost provocată de uneltiri viclene a celei l'alte părți contractante, care fac convenția anulabilă;

Considerând că, conform art. 960 c. civ. dolul nu

se presupune, trebuie dovedit, și el dă naștere la o acțiune în nulitate, pentru că partea nu contracta dacă n'ar fi intervenit mașinațiunile părții, destinate să smulgă un consimțământ viciat;

Că, romanii distingeau faptul acela care, fără a constitui un dol, era reprobabil de morală, spre exemplu cazul când cineva fără a avea intenția de fraudă, utilizează agerimea minții sale spre a smulge un consimțământ — *dolus bonus* — sau faptul acela care întrebuițează viclenia pentru a înșela, a induce în eroare, pe care-l numeau *dolus malus* (*Alexandresco V. p. 69*);

Că, nu trebuie confundat dolul penal cu cel civil care se împarte și el la rândul lui în *dol pozitiv* și *dol negativ*, primul existând atunci când înșeli asupra calității lucrului și secundul când ascunzi ceva pe care dacă o știa partea, n'ar fi contractat;

Că, în noțiunea dolului negativ, nu intră o simplă tăcere asupra calității lucrului, dacă ea nu are ca substrat mintal intențiunea determinării consimțământului;

Că, doctrina distinge *dolul principal* de *dolul incident*, distincție criticabilă, pentru că dă loc la confuziuni, iar în conflictul ivit totul se reduce la o chestie de fapt, de apreciere suverană a magistratului, care constată gradul de viciere a voinței anulând sau menținând convenția;

Că, dolul, pentru a duce la anularea convenției, trebuie să emane de la cea l'altă parte contractantă, pentru că dacă el e faptul unui terțiu, convențiunea este validă, dar se naște dreptul la o acțiune în daune contra acestuia (*Aubry et Rau, Vol. IV, p. 303*), spre deosebire de violența care face consimțământul inexistent din partea oricui ar veni ea (*generaliter in rem*).

Pentru aceste motive, respinge,

Președinte, Traian R. Scriban.

Vol. I, II și III Codul Civil

Adnotat cu trimiteri la art. 1—1531 Doctrina franceză și română și cu toată jurisprudența română dela 1868—1925.

(in genul lui Fuzier-Herman).

de

C. Hamangiu

Consilier la Înalta Curte de Casație

Cu colaborarea, în ceia ce privește doctrina și jurisprudența mai recentă, a d-lui N. Gheorgian, judecător de ședință la Trib. Ilfov.

Opera cuprinde în total 4 mari volume

Vol. IV este sub presă și va apare în curând. Fiecare volum, cuprinzând aproape 800 pagini, costă 400 lei.